

## 86. sz. Ajánlás

### a munkavállalás céljából történő bevándorlásról (módosított)

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgatótanácsa hívott össze Genfben, és amely 1949. június 8-án harminckettedik ülészakára ült össze,

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a munkavállalás céljából történő bevándorlásról szóló 1939. évi Ajánlás módosítására vonatkozóan, és a Konferencia által annak huszonötödik ülészakán elfogadott a munkavállalás céljából történő bevándorlásról szóló (államközi együttműködés) 1939. évi Ajánlásra vonatkozóan - amely kérdés az ülészak napirendjének tizenegyedik pontjaként szerepel, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy nemzetközi Ajánlás formájában adja közre,

a mai napon, 1949. július elsején elfogadja az alábbi Ajánlást, amely „A munkavállalás céljából történő bevándorlásról szóló 1949. évi (módosított) Ajánlás néven idézhető:

A konferencia,

Miután elfogadta a munkavállalás céljából történő migrációról szóló 1949. évi (módosított) Egyezményt,

és

Kívánatosnak tartja annak rendelkezéseit egy Ajánlással kiegészíteni;

A következőket ajánlja:

#### I.

1. A jelen Ajánlás szempontjából -

- (a) a “munkavállalás céljából ki- illetve bevándorló személy” kifejezés jelentése olyan személy, aki azért vándorol az egyik országból a másikba, hogy ott nem saját számlájára munkát vállaljon, és beletartozik bármely olyan személy, akit szabályosan bebocsátanak mint munkavállalási célból ki- illetve bevándorló személyt.
- (b) a “kiközvetítés” kifejezés jelentése-
  - (i) egy személy felvétele egy adott területen egy másik terület munkaadója nevében, vagy
  - (ii) ígéret egy személynek egy területen arra vonatkozóan, hogy munkába léphet egy másik területen bármely, az (i)-ben és (ii)-ben említett művelettel kapcsolatos intézkedés megtételével együtt, beleértve a kivándorlók felkutatását és kiválasztását és a kivándorlók távozásának az előkészítését;
- (c) a “beléptetés” kifejezés jelentése bármely olyan művelet, amelynek célja biztosítani vagy megkönnyíteni olyan személyek érkezését és befogadását egy területre, akiket a (b) albekezdés értelmében közvetítettek ki; és

- (d) a „kihelyezés” kifejezés jelentése bármely olyan művelet, amelynek célja biztosítani vagy megkönnyíteni olyan személyek munkavállalását, akiket a (c) albekezdés értelmében léptettek be.

2. A jelen Ajánlás szempontjából, a „kormány” vagy a „kivándorlási területen illetékes szerv” kifejezés, amennyiben a ki- illetve bevándorló személyek menekült illetve kiutasított személyek, bármely, egy nemzetközi okmány rendelkezéseinek megfelelően létesített testületet jelent, amelynek feladata az olyan menekültekről vagy kiutasítottokról való gondoskodás, akik nem állnak egy kormány védelme alatt sem.

3. A jelen Ajánlás nem vonatkozik:

- (a) a határon dolgozókra;
- (b) a bölcsészek és művészek rövid időtartamú belépésére;
- (c) tengerészekre.

## II.

4. (1) A tagállamok általános politikája fejlessze és hasznosítsa a foglalkoztatási lehetőségeket, ennek érdekében támogassák a munkaerő nemzetközi megosztását, különösképpen a munkaerő felesleggel rendelkező országokból történő munkaerő vándorlást a munkaerőhiánnyal rendelkező országokba.

(2) Minden tagállam vegye saját intézkedéseinél messzemenően figyelembe a munkaerőpiacának helyzetét, és a kormány konzultáljon a megfelelő munkaadói és munkavállalói szervezetekkel, minden, a munkavállalás céljából történő bevándorlást érintő általános kérdésben.

## III.

5. (1) Az egyes országokban a ki- illetve bevándorló személyek és családjuk megsegítése érdekében biztosított ingyenes szolgáltatást és különösképpen a számukra nyújtott megfelelő felvilágosítást az alábbiak szolgáltatassák:

- (a) állami hatóságok; vagy
- (b) egy vagy több, nem haszonszerzés céljából működtetett, önkéntes szervezet, amelyeket az adott célból elismernek az állami hatóságok, és amelyek a fenti hatóságok ellenőrzése alatt állnak; vagy
- (c) részben állami hatóságok és részben egy vagy több olyan önkéntes szervezet, amelyek a jelen bekezdés (b) albekezdés feltételeinek megfelelnek.

(2) A testület nyújtson tanácsadást a ki- illetve bevándorló személyeknek és családjaiknak saját nyelvükön vagy nyelvjárásukon vagy legalább egy általuk érhető nyelven, a kivándorlásról, a bevándorlásról, a munka- és életfeltételekről, beleértve rendeltetési hely egészségügyi viszonyait is, a hazatérésről hazájukba vagy a kivándorlás országába és általában az összes olyan kérdésekről, amelyek fontosak lehetnek a ki- illetve bevándorló személyek számára.

(3) A testület szükség esetén biztosítson a ki- illetve bevándorló személyeknek és családjaiknak lehetőségeket a hazájukba vagy a kivándorlási országba való visszatéréshez szükséges adminisztratív formások és egyéb teendők ellátására.

(4) Szükség esetén rendezzenek előkészítő tanfolyamokat a ki- illetve bevándorló személyek beilleszkedésének megkönnyítésére, annak érdekében, hogy a ki- illetve bevándorló személyekkel megismertessék a bevándorlási ország általános körülményeit és munkamódszereit, és hogy ennek az országnak a nyelvén oktassák őket. A ki- és bevándorlási országok állapodjanak meg az ilyen tanfolyamok rendezésében.

6. Minden tagállam adjon a Nemzetközi Munkaügyi Hivatalnak és minden más tagállamnak kérésre felvilágosítást a kivándorlásra vonatkozó törvényekről és rendelkezésekről, beleértve a kivándorlás korlátozására és a kivándorlóknak nyújtott könnyítésekre vonatkozó adminisztratív rendelkezéseket, valamint megfelelő részletes adatokat a kivándorolni szándékozó személyek kategóriáiról.

7. Minden tagállam adjon a Nemzetközi Munkaügyi Hivatalnak és minden más tagállamnak kérésre felvilágosítást a bevándorlásra vonatkozó törvényekről és rendelkezésekről, beleértve az adminisztratív rendelkezéseket, a beutazási engedélyeket, amennyiben ilyen engedély szükséges, a kívánt bevándorlók számát és szakképzettségét, a ki- illetve bevándorló személyek munkavállalást engedélyező törvényeket és rendeleteket, valamint bármely olyan speciális intézkedést, amellyel ki- illetve bevándorló személyek a bevándorlási ország gazdasági és társadalmi szervezetébe történő beilleszkedését segítik.

8. A ki- illetve bevándorló személyek kivándorlási, bevándorlási és munkavállalási engedélyeire vonatkozó feltételeit módosító intézkedések kihirdetése és hatálybalépése között, amennyiben ez lehetséges, legyen elégséges időtartam ahhoz, hogy kivándorlásra készülő személyek, ezekről a feltételekről időben értesítést kaphassanak.

9. Fogantassanak intézkedéseket annak érdekében, hogy az előző bekezdésben szereplő fontosabb intézkedésekről a megfelelő szakaszban tájékoztassák a ki- illetve bevándorló személyeket, ez a tájékoztatás a ki- illetve bevándorló személyek által leginkább ismert nyelven történjék.

10. Megfelelő intézkedésekkel könnyítsék meg a ki- és bevándorlást annak érdekében, hogy

- (a) hogy a munkavállalás céljából ki- illetve bevándorló személyek szükség esetén a bevándorlási országba érkezéskor megfelelő elhelyezést, gondozást és ruházatot biztosítsanak;
- (b) szükség esetén biztosítsák a szakképzést, annak érdekében, hogy a ki- illetve bevándorló személyek megszerezhessék a bevándorlási országban megkövetelt szakképesítéseket;
- (c) a valutakivitel és –behozatal korlátozására vonatkozó törvények és rendelkezések figyelembevételével, engedélyezzék a munkavállalás céljából ki- illetve bevándorló személyeknek, hogy keresetüknek vagy megtakarításaiknak olyan hányadát utalják át, amelyet jónak látnak;
- (d) tartós ki- és bevándorlás esetén, intézkedjenek a munkavállalás céljából ki- illetve bevándorló személyek tőkájének átutalásáról a bevándorlási országba, amennyiben ezt kéri, a valutakivitel és –behozatal korlátozására vonatkozó törvények és rendelkezések figyelembe vétele mellett.

(e) tegyék lehetővé a ki- illetve bevándorló személyek és családtagjaik számára az iskolák látogatását.

11. Gondoskodjanak arról, hogy a ki- illetve bevándorló személyek és családtagjaik számára legyenek hozzáférhetők az üdülési és jóléti intézmények, és – szükség esetén – tegyenek intézkedéseket annak érdekében, hogy a letelepülés kezdeti időszakában a ki- illetve bevándorló személyek számára speciális körülményeket biztosítsanak a bevándorlási országban.

12. Az olyan ki- illetve bevándorló személyek, akik kormány által szponzorált csoportos cserre-megállapodások keretében kiközvetített munkavállalási célú ki- és bevándorlás esetén, az orvosi ellátást - az állampolgároknak nyújtott ellátással azonos módon - terjesszék ki az ilyen ki- és bevándorlókra

#### IV.

13. (1) Amennyiben a ki- illetve bevándorló személyek érdekében ez szükséges, a tagállamok írják elő, hogy minden olyan közvetítő személy, aki egy munkaadó nevében, ki- illetve bevándorló személyek kiközvetítésével, beléptetésével és kihelyezésével foglalkozik, rendelkezék e munkaadó írásos megbízásával, vagy más olyan irattal, amelyből kitűnik, hogy a munkaadó nevében tevékenykedik.

(2) Ezt az dokumentumot a kivándorló ország hivatalos nyelvén kell kiállítani vagy annak nyelvére kell lefordítani, és abban közölni kell a munkaadóról, a közvetítő által elvégzendő kiközvetítés, beléptetés és kihelyezés jellegéről és mértékéről, a felkínált munkáról (beleértve a bérezést) szóló lényeges adatokat.

14. (1) A ki- illetve bevándorló személyek szakmai kiválasztását oly módon kell végrehajtani, hogy az a lehető legkevésbé gátolja a ki- illetve bevándorlást, de ugyanakkor biztosítsa, hogy a ki- illetve bevándorló személyek kellő szakképesítéssel rendelkeznek a megkívánt munka elvégzéséhez.

(2) Az ilyen kiválasztás felelősségét bízzák a következőkre:

- (a) hivatalos testületek, vagy;
- (b) ahol helyénvaló, a bevándorlási terület megfelelően felhatalmazott magán testületei, amelyeket, amennyiben ezt a ki- illetve bevándorló személyek érdeke megkívánja, a kivándorló terület illetékes hatósága ellenőriz.

(3) A kiválasztás végrehajtásában való részvétel jogát tegyék függővé annak a területnek illetékes hatósága által kiadott előzetes engedélytől, ahol az említett kiválasztásra sor kerül, olyan esetekben és olyan feltételek mellett, amelyeket az adott terület törvényei és rendelkezései írnak elő, vagy amelyeket a kivándorlási terület kormánya és a bevándorlási terület kormány által kötött megállapodás rögzít.

(4) Amennyiben ez lehetséges, a munkavállalás céljából történő ki- és bevándorolni szándékozó személyeket a kivándorlási terület elhagyása előtt vizsgálja meg a bevándorlási terület illetékes hatóságának képviselője szakmai kiválasztás és egészségi alkalmasság megállapítása céljából.

(5) Abban az esetben, ha a kiközvetítés megfelelően nagy léptékben történik, legyenek megállapodások az érintett be- és kivándorlási területek illetékes hatóságai közötti szoros kapcsolattartásról és konzultációról.

(6) A jelen bekezdés előző albekezdésben említett tevékenységeket a munkavállalás céljából történő ki- és bevándorolni szándékozó személyek kiközvetítési helyéhez a lehető legközelebb kell elvégezni.

15. (1) Megállapodások útján tegyenek intézkedéseket arra, hogy minden tartósan beléptetett, munkavállalás céljából történő ki- illetve bevándorló személy számára engedélyezzék családtagjai kíséretét vagy csatlakozását.

(2) Az ilyen ki- illetve bevándorló személy családtagjainak utazását, akik jogosultak őt elkísérni vagy hozzá csatlakozni, könnyítsék meg mind a ki-, mind a bevándorlási ország részéről

(3) A jelen bekezdés értelmében a munkavégzés céljából ki- illetve bevándorló személy felesége és kiskorú gyermekei minősüljenek családtagoknak; a ki- illetve bevándorló személy más, általa eltartott családtagokra vonatkozó kérelmét kedvező módon bírálják el.

## V.

16. (1) Az egy területen tartózkodásra jogosult munkavégzés céljából ki- illetve bevándorló személyek és az őket elkísérni vagy hozzájuk csatlakozni jogosult családtagjaik számára – lehetőleg az állampolgárokkal azonos feltételek mellett engedélyezzék a foglalkoztatást.

(2) Azokban az országokban, amelyekben a ki- illetve bevándorló személyek foglalkoztatása tekintetében korlátozások léteznek, ezeket a korlátozásokat, amennyiben ez lehetséges –

- (a) ne alkalmazzák a ki- illetve bevándorló személyekre egy, a bevándorlási országban letöltött meghatározott időtartam után, amely általában nem haladhatja meg az 5 évet; és
- (b) ne alkalmazzák a ki- illetve bevándorló személy feleségére és munkaképes korú gyermekeire, akik számára engedélyezték a vándormunkást elkísérni vagy hozzá csatlakozni, attól az időponttól, amikortól a ki- illetve bevándorló személyt a korlátozás alól mentesítették.

17. Azokban az országokban, amelyekben a munkavégzés céljából ki- illetve bevándorló személyek jelentős számban vannak, az ilyen munkavállalók munkafeltételei képezik külön felügyelet tárgyát, amelyet adott esetben külön felügyeleti szolgálat vagy munkaügyi felügyelők vagy külön erre a célra kiképzett tisztviselők gyakorolnak.

## VI.

18. (1) Abban az esetben, ha egy munkavégzés céljából ki- illetve bevándorló személy egy tagállam területén szabályos engedély alapján tartózkodik, úgy ez a tagállam, a lehetőségek keretein belül tekintszen el attól, hogy ezt a személyt és adott esetben családtagjait a nem kielégítő létfenntartási eszközök vagy munkaerőpiaci okokból területéről kiutasítsa, kivéve, ha erre vonatkozólag megállapodás létezik az érintett be- és kivándorlási területek illetékes hatóságai között.

(2) Az ilyen megállapodás irányozza elő, hogy -

- (a) figyelembe kell venni az említett ki- illetve bevándorló személy tartózkodásának időtartamát a bevándorlási területen és azt, hogy egy ki- illetve bevándorló személyi öt évnél hosszabb ott-tartózkodás után általában nem lehet kiutasítani;
- (b) a ki- illetve bevándorló személy munkanélküli biztosítási ellátásra való jogosultságának le kellett járnia;
- (c) a ki- illetve bevándorló személyt megfelelő időben kellett értesíteni annak érdekében, hogy elegendő idő álljon rendelkezésére ahhoz, hogy vagyontárgyain túladjon;
- (d) megfelelő intézkedéseket kell tenni a ki- illetve bevándorló személy és családtagjai elszállítására;
- (e) meg kell tenni a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a ki- illetve bevándorló személy és családtagjai emberséges elbánásban részesüljenek; és
- (f) a ki- illetve bevándorló személy és családtagjai hazautazási, valamint háztartási eszközeinek hazaszállítási költségeit a végső rendeltetési helyig ne neki kelljen viselnie.

19. Az érintett területek hatóságai foganatosítsanak megfelelő intézkedéseket, a munkaadók és a munkavállalók szervezeteivel történt konzultáció után, a ki- illetve bevándorló személyek kiközvetítésével, beléptetésével és kihelyezésével kapcsolatban.

## VII.

20. Abban az esetben, ha a munkavállalás céljából ki- illetve bevándorló személy vagy családtagjai, akik megtartották eredeti állampolgárságukat, visszatérnek hazájukba, úgy ez az ország biztosítja, hogy ezek a személyek részesülhessenek bármely intézkedés előnyeiből, a szegénységi és munkanélküli segély folyósítása, a munkanélküliek újrafoglalkoztatásának elősegítése tekintetében, azáltal, hogy mentesítik őket bármely, korábbi állandó lakóhelyre vagy az országban vagy adott helyen történt foglalkoztatásra vonatkozó feltétel teljesítése alól,

## VIII.

21. (1) A tagállamok megfelelő esetben egészítsék ki a munkavállalás céljából történő bevándorlásról szóló 1949. évi (módosított) Egyezményt, és a jelen Ajánlás előző cikkeit olyan kétoldalú megállapodásokkal, amelyek meghatározzák az idézett Egyezmény és a jelen Ajánlás alapelveinek végrehajtási eljárását.

(2) Az ilyen kétoldalú megállapodások megkötésénél a tagállamok vegyék figyelembe a jelen Ajánlás mellékletében szereplő megállapodás-mintát a munkavégzés céljából történő ki- és bevándorlás szervezésére vonatkozó megfelelő előírások kidolgozásánál, és a ki- illetve bevándorló személyek, beleértve a menekülteket és kiutasítottakat, utaztatási és foglalkoztatási feltételeire vonatkozó rendelkezések meghozatalakor.

## FÜGGELÉK

### A MUNKAVÉGZÉS CÉLJÁBÓL TÖRTÉNŐ, IDŐSZAKOS ÉS ÁLLANDÓ KI-ILLETVE BEVÁNDORLÁSRA VONATKOZÓ MINTA MEGÁLLAPODÁS, BELEÉRTVE A MENEKÜLT ÉS KIUTASÍTOTT SZEMÉLYEK MIGRÁCIÓJÁT<sup>1</sup>

#### 1. cikk

#### INFORMÁCIÓCSERE

1. A bevándorlási terület illetékes hatósága köteles rendszeres időközökben a kivándorlási terület illetékes hatóságának [vagy menekült vagy kiutasított személyek esetében, egy nemzetközi okmány rendelkezései alapján létrehozott bármely testületnek, amelynek feladata az olyan menekült és kiutasított személy védelme, akik nem állnak egy kormány védelme alatt se] a következőkre vonatkozó, megfelelő információt átadni:

- (a) törvényi és adminisztratív rendelkezések a ki- illetve bevándorló személyek és *családtagjaik* beutazásával, foglalkoztatásával, tartózkodásával és *letelepülésével* kapcsolatban;
- (b) ki- illetve bevándorló személyek kívánt száma, kategóriája és szakképesítése;
- (c) a ki- illetve bevándorló személyek munka- és életfeltételei, különösképpen a létfenntartási költségek és a szakmai kategóriák és foglalkoztatási régiók minimálbérei, az esetleges pótlékok, a rendelkezésre álló munkahelyek jellege, az alkalmazás esetén nyújtott esetleges ösztönzők, a társadalombiztosítási rendszerek és orvosi ellátás, a ki- illetve bevándorló személyek, szerszámaik és személyes tulajdonának szállítása, lakhatási körülmények, élelmiszerellátásra és ruházatra vonatkozó rendelkezések és a ki- illetve bevándorló személyek megtakarításainak valamint a jelen megállapodás szerinti egyéb összegek átutalására vonatkozó előírások;
- (d) a ki- illetve bevándorló személyeknek adott esetben biztosított speciális lehetőségek;
- (e) a ki- illetve bevándorló személyeknek biztosított általános oktatási és szakképzési lehetőségek;
- (f) *a ki- illetve bevándorló személyek gyors beilleszkedését szolgáló intézkedések;*
- (g) *honosítási eljárás és a honosításhoz szükséges formai követelmények.*

---

<sup>1</sup> A dőlt betűvel írt kifejezések és részek elsősorban az állandó migrációra vonatkoznak; a szögletes zárójelben írtak kizárólag a menekült és kiutasított személyek migrációjára vonatkoznak.

2. A kivándorlási terület illetékes hatósága (vagy abban az esetben, ha menekültekről vagy kiutasított személyekről van szó, az a szerv, amelyet egy nemzetközi okmány rendelkezései alapján hoztak létre, hogy az olyan menekülteket és kiutasított személyeket gondozza, akiket nem véd valamilyen kormány), köteles ezeket a felvilágosításokat az érdekelt személyek és szervek tudomására hozni.

3. A kivándorlási terület illetékes hatósága köteles rendszeres időközönként a bevándorlási terület illetékes hatóságának [vagy menekült vagy kiutasított személyek esetében, egy nemzetközi okmány rendelkezései alapján létrehozott bármely testületnek, amelynek feladata az olyan menekült és kiutasított személy védelme, akik nem állnak egy kormány védelme alatt se] a következőkre vonatkozó, megfelelő információt átadni:

- (a) a kivándorlásra vonatkozó törvényi és adminisztratív rendelkezések;
- (b) a kivándorolni szándékozó személyek száma és szakképesítése, *valamint családjuk összetételéről*;
- (c) a társadalombiztosítási rendszer;
- (d) a ki- illetve bevándorló személyeknek adott esetben biztosított speciális lehetőségek;
- (e) *a ki- illetve bevándorló személyek által megszokott környezet és életfeltételek*;
- (f) *a tőkekivitelre vonatkozó hatályos rendelkezések*.

4. A bevándorlási terület illetékes hatósága hozza ezeket az információkat az érintett személyeknek vagy testületek tudomására.

5. Minden szerződő fél köteles az előző 1-4. bekezdésben szereplő információkat a Nemzetközi Munkaügyi Hivatalhoz is eljuttatni.

## 2. cikk

### INTÉZKEDÉSEK A MEGTÉVESZTŐ PROPAGANDA ELLEN

1. A szerződő felek megállapodnak abban, hogy területükön, amennyiben ezt a nemzeti törvények és rendelkezések lehetővé teszik, minden lehetséges intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy a ki- és bevándorlással kapcsolatos megtévesztő propagandát megakadályozzák.

2. Ennek érdekében a szerződő felek szükség esetén együttműködnek más érintett országok illetékes hatóságaival.

## 3. cikk

### ADMINISTRATÍV FORMALITÁSOK

A szerződő felek megállapodnak abban, hogy intézkedéseket tesznek a ki- illetve bevándorló személyek és lehetőség szerint családtagjaik kiutazására, utazására, belépésére, lakhatására *és letelepedésére* vonatkozó adminisztratív formalitások meggyorsítására és



leegyszerűsítésére. Ezek az intézkedések szükség esetén tartalmazzák a tolmács szolgáltatások biztosítását.

#### 4. cikk

### AZ OKMÁNYOK ÉRVÉNYESSÉGE

1. A szerződő felek állapítsák meg azokat a feltételeket, amelyeket teljesíteni kell ahhoz, hogy a bevándorlási terület illetékes hatósága elismerje kivándorlási terület illetékes hatósága által kiadott a ki- illetve bevándorló személyekre vagy *családtagjaikra* vonatkozó bármely okmányt [vagy menekült vagy kiutasított személyek esetében, egy nemzetközi okmány rendelkezései alapján létrehozott bármely testület által, amelynek feladata az olyan menekült és kiutasított személy védelme, akik nem állnak egy kormány védelme alatt se]. Ezek az okmányok a következők tartalmazzák:

- (a) családi állapot;
- (b) jogi státusz;
- (c) szakképesítés;
- (d) általános és szakmai képzés;
- (e) társadalombiztosítás rendszerekben való részvétel.

2. A szerződő feleknek meg kell állapodniuk az ilyen elismerés alkalmasának módjáról

3. A menekültek és kiutasított személyek esetében, a bevándorlási terület illetékes hatósága ismerje el a kivándorlási terület illetékes hatósága által kiállított minden úti okmány érvényességét, amelyet útlevelel helyett állítottak ki, és különösen azon úti okmányokét, amelyeket egy nemzetközi megállapodás rendelkezései alapján állítottak ki, (pl. az 1946. október 15-i Egyezményben előírt úti okmányokat és a Nansen útlevelet)].

#### 5. cikk

### A KI- ÉS BEVÁNDORLÁS FELTÉTELEI ÉS KRITÉRIUMAI

1. A szerződő felek közös egyetértésben megállapítják:

- (a) a ki- illetve bevándorló személyek *és családtagjaik* korára, fizikai alkalmasságára, egészségére és a gazdasági tevékenység különböző ágazatai és az egyes szakmai csoportok szakképesítésére vonatkozó követelményeket;
- (b) *a ki- illetve bevándorló személyek családtagjainak kategóriáit, akiknek engedélyük van arra, hogy elkísérjék őket vagy csatlakozzanak hozzájuk.*

2. A szerződő felek a jelen megállapodás 26. cikke szerint a következőket is határozzák meg, -

- (a) egy meghatározott időtartamon belül kiközvetítendő ki- illetve bevándorló személyek száma és szakmai kategóriái;

- (b) a kiközvetítés helyei, a kihelyezés és letelepítés helyei [menekült vagy kiutasított személyek esetében, a kiközvetítés helyeit egy nemzetközi okmány rendelkezései alapján létrehozott bármely testület határozza meg, amelynek feladata az olyan menekült és kiutasított személy védelme, akik nem állnak egy kormány védelme alatt se].

3. Annak érdekében, hogy a ki- illetve bevándorló személyek megfeleljenek a bevándorlási terület szakmai követelményeinek, és könnyen alkalmazkodjanak a bevándorlási terület körülményeihez, a szerződő felek határozzák meg azokat a kritériumokat, amelyek szerint a ki- illetve bevándorló személyek szakmai kiválasztása történik.

4. Ezeknek a kritériumoknak a megállapításánál a két szerződő félnek az alábbiakat kell figyelembe venniük:

- (a) az egészségügyi alkalmasság megállapításánál:
- (i) az orvosi vizsgálatnak jellege, amelynek a ki- illetve bevándorló személynek alá kell vetnie magát (általános orvosi vizsgálat, Röntgen-vizsgálat, laboratóriumi vizsgálatok stb.),
  - (ii) azon betegségek és testi fogyatékoságok jegyzékének felállítása, amelyek egyértelműen indokolják az alkalmatlanságot bizonyos szakmák esetében;
  - (iii) a nemzetközi Egyezmények által előírt, és a népesség egyik országból a másikba történő vándorlására vonatkozó minimális egészségügyi rendelkezések;
- (b) a szakmai kiválasztásnál:
- (i) minden egyes szakma, illetve szakmai csoport tekintetében a ki- illetve bevándorló személyek szakképzettségére vonatkozó követelmények;
  - (ii) alternatív szakmák felsorolása, amelyek a munkavállalók hasonló képzettségét vagy készségeit igényelik annak érdekében, hogy kielégítsék az egyes meghatározott szakmák utáni keresletet, ahol nehéz elegendő számú szakképzett munkavállalót toborozni;
  - (iii) szakmai - pszichológiai tesztek kidolgozása.
- (c) A ki- illetve bevándorló személyek kor szerinti kiválasztásnál, rugalmasan kell alkalmazni az életkor kritériumát annak érdekében, hogy figyelembe vegyék egyrészt a különböző szakmák követelményeit, másrészt a különböző egyének egy adott életkorban megmutatkozó változó kapacitását.

## 6. cikk

### A KIKÖZVETÍTÉS, A BELÉPTETÉS ÉS A KIHELYEZÉS MEGSZERVEZÉSE

1. Az érintett területek illetékes hatóságai [menekült vagy kiutasított személyek esetében, egyrészt egy nemzetközi okmány rendelkezései alapján létrehozott bármely testület, amelynek feladata az olyan menekült és kiutasított személy védelme, akik nem állnak egy kormány védelme alatt se, másrészt a bevándorlási terület illetékes hatósága] - mindkét szerződő fél egyetértésével - nevezzék meg azokat a testületeket vagy személyeket,

akik a ki- illetve bevándorló személyek és családtagjaik kiközvetítésével, beléptetésével és kihelyezésével foglalkoznak

2. A következő bekezdések rendelkezéseinek függvényében, kiközvetítésre, beléptetésre és kihelyezésre vonatkozó felhatalmazás korlátozódjék az alábbiakra:

- (a) azon terület állami munkaügyi hivatalai vagy más állami testületei, ahol a tevékenységekre sor kerül;
- (b) egy, a tevékenységek helyszínéül szolgáló területtől eltérő terület állami testületei, amelyeknek a szerződő felek közötti megállapodáson alapuló felhatalmazása van arra, hogy azon a területen működjenek;
- (c) bármely, egy nemzetközi okmány rendelkezéseinek megfelelően létesített testület.

2. Ezen kívül, a nemzeti törvényekkel és rendelkezésekkel összhangban, és az illetékes hatóságok helybenhagyása és ellenőrzése mellett a kiközvetítés, beléptetés és kihelyezés tevékenysége történhet az alábbiak által:

- (a) a reménybeli munkaadó vagy a szolgálatában álló és a nevében eljáró személy,
- (b) magánügynökségek.

4. A kiközvetítéssel, beléptetéssel és kihelyezéssel kapcsolatban felmerülő adminisztratív költségek nem háríthatók át a ki- illetve bevándorló személyekre.

## 7. cikk

### KIVÁLASZTÁSI VIZSGÁLATOK

1. A ki- és bevándorolni készülő személyeket a kivándorlási területen olyan megfelelő vizsgálatoknak kell alávetni, amelyek számukra a lehető legkevesebb kényelmetlenséggel járnak.

2. A ki- illetve bevándorló személyek kiválasztásának megszervezésével kapcsolatban a szerződő feleknek az alábbiakban kell megállapodniuk:

- (a) azon hivatalos ügynökségek és magán testületek elismerése és összetétele, amelyeket a bevándorlási terület illetékes szerve felhatalmazott a kiválasztási tevékenységek végrehajtására a kivándorlási területen;
- (b) a kiválasztási vizsgálatok megszervezésében, a vizsgálatot végző központok és a vizsgálatokkal kapcsolatos költségek megoszlása.
- (c) A két fél illetékes hatóságainak és különösképpen munkaügyi hatóságainak együttműködése a kiválasztás megszervezésében.

## 8. cikk

### A KI- ILLETVE BEVÁNDORLÓ SZEMÉLYEK SZÁMÁRA NYÚJTOTT INFORMÁCIÓ ÉS SEGÍTSÉG

1. Az orvosi és a szakmai vizsgálat után kiválasztott ki- illetve bevándorló személy a gyülekezőhelyen vagy kiválasztás helyszínén egy számára érthető nyelven kapja meg az összes szükséges információt arról a munkáról, amelyre felvették, a foglalkoztatási régióról, az üzemről, amelybe kerül, az utazási előkészületekről, valamint az élet- és munkakörülményekről, beleértve az egészségügyi helyzetet és más, ezzel összefüggő körülményeket, abban az országban és régióban, ahova utazik.

2. A bevándorlási országba való megérkezéskor, a fogadó központban, amennyiben ilyen létezik, vagy a lakóhelyen a ki- illetve bevándorló *személyek és családtagjaik* kapják meg az összes szükséges munkájukra, tartózkodásukra *és letelepedésükre* vonatkozó dokumentumokat, valamint az ország élet- és munkafeltételeire vonatkozó információkat és tanácsokat, és bármilyen más segítséget, amelyre szükségük lehet, annak érdekében, hogy beilleszkedjenek a bevándorlási ország feltételeibe.

### *9. cikk*

## OKTATÁS ÉS SZAKKÉPZÉS

A szerződő felek hangolják össze egymás közt a ki- illetve bevándorló személyek számára rendezett oktatási tanfolyamok szervezését. Ezek a tanfolyamok tartalmazzanak a bevándorlás országról szóló általános ismertetést, az ország nyelvén történő képzést, valamint szakképzést.

### *10. cikk*

## GYAKORNOKOK CSERÉJE

A szerződő felek állapodjanak meg abban, hogy továbbfejlesztik a gyakornokok cseréjét, és hogy ennek feltételeit külön megállapodásban szabályozzák.

### *11. cikk*

## UTAZÁSI FELTÉTELEK

1. A ki- illetve bevándorló személyek *és családtagjaik* a lakóhelyükről a gyűjtőhelyre vagy a kiválasztás helyszínére történő utazás során és az ott-tartózkodás idején a kivándorlási terület illetékes hatóságától [menekült vagy kiutasított személyek esetében, egyrészt egy nemzetközi okmány rendelkezései alapján létrehozott bármely testülettől, amelynek feladata az olyan menekült és kiutasított személy védelme, akik nem állnak egy kormány védelme alatt se, másrészt a bevándorlási terület illetékes hatósága] kapjanak meg minden olyan segítséget, amelyre szükségük lehet.

2. A gyűjtőhelyről vagy a kiválasztás helyszínéről a foglalkoztatás helyére történő utazás során és a fogadó központban való tartózkodás alatt, amennyiben ilyen hely létezik, a

kivándorlási terület és a bevándorlási terület illetékes hatóságai, mindegyik hatásköre keretében, köteles a ki- illetve bevándorló személyek és *családtagjaik* jólétéről és egészségéről gondoskodni és számukra minden olyan segítséget megadni, amelyre szükségük lehet.

3. Ki- illetve bevándorló személyeket és *családtagjaikat* emberhez méltó módon és a hatályos törvényeknek és rendelkezéseknek megfelelően kell szállítani.

4. A szerződő felek állapotodjanak meg a jelen cikk a végrehajtási feltételeiben és módozataiban.

## 12. cikk

### UTAZÁSI ÉS FENNTARTÁSI KÖLTSÉGEK

A szerződő felek határozzák meg azokat az eljárásokat, amelyekkel a ki- illetve bevándorló személyeknek és *családtagjaiknak* a lakóhelytől a rendeltetési helyig történő utazása alatt felmerült költségeket, az utazás, betegség vagy kórházi ellátás alatti ellátásukat és személyes tulajdonaik szállításának költségeit fedezik.

## 13. cikk

### PÉNZÁTUTALÁSOK

1. A kivándorlási terület illetékes hatósága – amennyire lehetséges, a valutakivitelre és behozatalra vonatkozó nemzeti törvényekkel és rendelkezésekkel összhangban - engedélyezze és tegye lehetővé a ki- illetve bevándorló személyeknek és *családtagjaiknak* azon összegek kivitelét az országból, amelyre külföldi tartózkodásuk első időszakában szükségük lehet.

2. A bevándorlási terület illetékes hatósága – amennyire lehetséges, a valutakivitelre és behozatalra vonatkozó nemzeti törvényekkel és rendelkezésekkel összhangban - engedélyezze és tegye lehetővé a ki- illetve bevándorló személyek megtakarításainak és bármely más, a jelen megállapodás alapján meghatározott összegek rendszeres átutalását a kivándorlás területére.

3. A jelen cikk 1. és 2. bekezdésében említett pénzáttalásokat az érvényben lévő hivatalos átváltási árfolyamoknak megfelelően kell eszközölni.

4. A szerződő felek hozzák meg az összes szükséges intézkedést a pénzáttalásra vonatkozó adminisztratív formalitások leegyszerűsítésére és meggyorsítására, annak érdekében a pénzüsszegek a lehető legkisebb késedelemmel álljanak a jogosultak rendelkezésére.

5. A szerződő felek határozzák meg, hogy a ki- illetve bevándorló személyt kötelezni lehet-e és ha igen, milyen feltételek között arra, hogy bérének egy részét átutalja a hazájában vagy a kivándorlás országában maradt családtagjainak eltartására.

#### *14. cikk*

### BEILLESZKEDÉS ÉS HONOSÍTÁS

A bevándorlási terület illetékes hatósága hozzon intézkedéseket annak érdekében, hogy megkönnyítse a ki- illetve bevándorló személyek és családtagjaik beilleszkedését az ország éghajlati, gazdasági és szociális viszonyaiba, valamint, hogy egyszerűsítse a honosítási eljárást.

#### *15. cikk*

### AZ ÉLET- ÉS MUNKAFELTÉTELEK ELLENŐRZÉSE

1. A bevándorlási terület illetékes hatósága vagy az erre megfelelően felhatalmazott testületek, hozzanak intézkedéseket a ki- illetve bevándorló személyek élet- és munkafeltételeinek, beleértve egészségügyi körülményeiket, ellenőrzésére.

2. Az ideiglenes ki- illetve bevándorló személyek esetében a szerződő felek, ahol helyénvaló, tegyék meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a kivándorlási terület felhatalmazott képviselői [menekült vagy kiutasított személyek esetében, egyrészt egy nemzetközi okmány rendelkezései alapján létrehozott bármely testület, amelynek feladata az olyan menekült és kiutasított személy védelme, akik nem állnak egy kormány védelme alatt se, másrészt a bevándorlási terület illetékes hatósága] együttműködhessenek a bevándorlási terület illetékes hatóságával vagy megfelelően felhatalmazott testületeivel az ellenőrzés végrehajtásában.

3. Egy meghatározott időtartam során, amelynek hosszát a szerződő felek határozzák meg, a ki- illetve bevándorló személyek részesüljenek külön segítségben a foglalkoztatási feltételekre vonatkozó kérdésekben.

4. A bevándorlási terület munkaügyi felügyelete vagy más, a ki- illetve bevándorló személyekkel foglalkozó speciális szolgálat nyújthat az élet- és munkafeltételek tekintetében segítséget a ki- illetve bevándorló személyeknek; ahol helyénvaló, az elismert önkéntes szervezetekkel való együttműködés keretében.

5. Ahol helyénvaló, intézkedéseket kell tenni a kivándorlási terület képviselői [menekült vagy kiutasított személyek esetében, egy nemzetközi okmány rendelkezései alapján létrehozott bármely testület, amelynek feladata az olyan menekült és kiutasított személy védelme, akik nem állnak egy kormány védelme alatt sem] és az ilyen szolgálatok közötti együttműködés érdekében.

#### *16. cikk*

### VITÁS KÉRDÉSEK RENDEZÉSE

1. A ki- illetve bevándorló személy munkaadója közötti vita esetén, a ki- illetve bevándorló személy számára –a bevándorlási terület törvényeivel és rendelkezéseivel összhangban – biztosítani kell a megfelelő bíróságra hozzáférés lehetőségét, vagy, hogy sérelmére más módon kapjon jogorvoslatot.

2. Szükség esetén a hatóságok határozzanak meg más eljárást a jelen megállapodás végrehajtásából adódó viták rendezésére.

### 17. cikk

## EGYENLŐ ELBÁNÁS

1. A bevándorlási terület illetékes hatósága a ki- illetve bevándorló személyek és *családtagjaik* részére azon foglalkozások tekintetében, amelyeket elláthatnak, olyan elbánást biztosítson, amely nem kedvezőtlenebb annál, amelyet saját állampolgárai részére biztosít a törvényi előírások vagy adminisztratív rendelkezések vagy kollektív szerződések értelmében.

2. Ez az egyenlő elbánás - állampolgárságtól, fajtól, vallási hovatartozástól és nemtől függetlenül – az alábbi területeken vonatkozik azokra a ki- illetve bevándorló személyekre, akik jogosan tartózkodnak a bevándorlási területen belül:

- (a) amennyiben ezeket a kérdéseket a törvények és rendelkezések szabályozzák, vagy az adminisztratív hatóságok hatáskörébe tartoznak;
- (d) javadalmazás, beleértve a családi segélyt is, ha ez a javadalmazás részét képezi, a munkaidő, a heti pihenőidő, a túlórák, a fizetett szabadság, és más foglalkoztatásra vonatkozó rendelkezések, beleértve a bedolgozásra vonatkozó korlátozások, a munkavállalás alsó korhatára, női munka és fiatalok által végzett munka;
- (e) a szakszervezeti tagság és a kollektív szerződések által biztosított előnyök;
- (f) az iskolai felvételek, az ipari tanulás és a szak- és szakmai képzési tanfolyamokra és iskolákba való felvétel, amennyiben ez nem jelent hátrányt a bevándorlási terület állampolgárai számára;
- (g) rekreációs és jóléti intézkedések;
- (h) foglalkoztatási adók, díjak és járulékok, amelyeket a munkaviszonyban levő személy után kell fizetni;
- (i) egészségvédelem, munkabiztonság és orvosi ellátás;
- (j) a jelen megállapodásban említett kérdésekkel kapcsolatos törvényi eljárások.

### 18. cikk

## SZAKMÁKHOZ ÉS FOGLALKOZÁSOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS ÉS A TULAJDONHOZ VALÓ JUTÁS JOGA

*Az egyenlő elbánás vonatkozzon a következőkre –*

- (a) *szakmákhoz és foglalkozásokhoz való hozzáférés, a nemzeti törvények és rendelkezések által megengedett mértékig;*
- (b) *városi vagy vidéki tulajdon megszerzése, birtoklása és átruházása.*

#### *19. cikk*

### ÉLELMISZER ELLÁTÁS

A ki- illetve bevándorló személyek *és családtagjaik* esetében alkalmazott elbánás legyen ugyanaz, mint amit az ugyanolyan foglalkozású, állampolgársággal rendelkező munkavállalók esetében alkalmaznak, az élelmiszer ellátás tekintetében.

#### *20. cikk*

### LAKHATÁSI FELTÉTELEK

A bevándorlási terület illetékes hatósága biztosítsa azt, hogy a ki- illetve bevándorló személyek *és családtagjaik*, higiénikusan és megfelelően legyenek elhelyezve, amennyiben a szükséges lakhatási feltételek rendelkezésre állnak.

#### *21. cikk*

### TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS

1. A szerződő felek külön megállapodásban határozzák meg azokat a módszereket, amelyekkel a társadalombiztosítási rendszert a ki- illetve bevándorló személyekre és eltartottaikra alkalmazzák.

2. *Ez a megállapodás írja elő a bevándorlási terület illetékes hatóságának intézkedések meghozatalát annak érdekében, hogy a ki- illetve bevándorló személyeket és eltartottaikat olyan elbánásban részesítsék, amely nem kedvezőtlenebb, mint az állampolgároknak biztosított elbánás; kivéve, ahol külön lakóhelyhez kötődő igazolások vonatkoznak az állampolgárokra.*

3. *Ez a megállapodás tartalmazzon megfelelő intézkedéseket a ki- illetve bevándorló személyek megszerzett és szerzés alatt álló jogainak fenntartása érdekében, a ki- illetve bevándorló személyek nyugdíjjogosultságának fenntartásáról szóló 1935. évi Egyezmény vagy az Egyezmény bármely módosítása alapelvei alapján.*

4. A megállapodás írja elő a bevándorlási terület illetékes hatóságának intézkedések meghozatalát annak érdekében, hogy az ideiglenes ki- illetve bevándorló személyeket és eltartottaikat olyan elbánásban részesítsék, amely nem kedvezőtlenebb, mint az



állampolgároknak biztosított elbánás; a kötelező nyugdíj rendszerek esetében megfelelő intézkedéseket kell tenni a ki- illetve bevándorló személyek megszerzett és szerzés alatt álló jogainak fenntartása érdekében

## 22. cikk

### MUNKASZERZŐDÉSEK

1. Azokban az országokban, ahol a mintaszerződések rendszerét alkalmazzák, a ki- illetve bevándorló személy egyéni munkaszerződését a szerződő felek által a fő gazdasági ágak részére kidolgozott mintaszerződésre kell alapozni.

2. Az egyéni munkaszerződés tartalmazza a vonatkozó szerződésmintában szereplő általános foglalkoztatási és munkafeltételeket, és ezt fordítsák le a ki- illetve bevándorló személy számára érthető nyelvre. A szerződés egy másolatát át kell adni a ki- illetve bevándorló személynek a kivándorlás területéről való távozás előtt vagy - a szerződő felek megállapodása esetén - a bevándorlás terület fogadó központjába való megérkezéskor. Az utóbbi esetben a távozás megelőzően a ki- illetve bevándorló személynek írásbeli tájékoztatást kell kapnia, olyan okmány formájában, amely személyesen rá vonatkozik, vagy egy olyan ki- illetve bevándorló személy-csoportra, amelynek ő is tagja, hogy mely foglalkozási kategóriában alkalmazzák, vagy, hogy milyen munkakörülményeket, és ezen belül milyen minimálbért garantálnak számára.

3. Az egyedi munkaszerződésnek tartalmaznia kell a szükséges adatokat, különösképpen az alábbiakat –

- (a) a munkavállaló teljes neve, a születési helye és ideje, a családi állapota, lakcíme és a kiközvetítés helyet;
- (b) a munka jellege és a munkavégzés helye;
- (c) foglalkozási kategória, amelybe kihelyezték;
- (d) a normál munkaidőért, a túlórákért, az éjjeli munkáért, a szabadság alatt járó javadalmazás, valamint a bérfizetés módja;
- (e) prémiumok, kártalanítások és pótlékok, ha vannak ilyenek;
- (f) azok a feltételek, amelyek között a munkaadó jogosult munkabérből levonásokat eszközölni és ezeknek a levonásoknak a mértékét;
- (g) az élelmiszer ellátás feltételei, amennyiben az ellátást a munkaadó nyújtja;
- (h) a szerződés időtartama, valamint a szerződés meghosszabbításának és felmondásának feltételei;
- (i) azokat a feltételek, amelyek között bevándorlás területén engedélyezik a belépést és tartózkodást;
- (j) a ki- illetve bevándorló személy *és családtagjai* utazási költségeinek rendezési módja;
- (k) az időszakos ki- illetve bevándorlás esetén a hazautazás vagy adott esetben a kivándorlási területre történő utazás költségeinek rendezési módja;
- (l) a szerződés idő előtt felbontásának módja.

### 23. cikk

## MUNKAHELY-VÁLTOZTATÁS

1. Amennyiben a bevándorlási terület illetékes hatósága úgy ítéli meg, hogy az a foglalkoztatás, amire a ki- illetve bevándorló személyt kiközvetítették, nem felel meg a munkavállaló fizikai képességeinek vagy szakmai képesítésének, az említett hatóság gondoskodjon az említett ki- illetve bevándorló személy olyan foglalkoztatásba történő kihelyezéséről, amely megfelel képességeinek vagy képzettségének, a nemzeti törvényekkel és rendelkezésekkel összhangban.

2. A munkanélküliség időszaka alatt, amennyiben van ilyen, külön megállapodás rendelkezései szerint kell gondoskodni a ki- illetve bevándorló személy *és az őt engedélyezetten elkísérő vagy hozzá csatlakozó eltartott családtagjai* eltartásának módjáról.

### 24. cikk

## A FOGLALKOZTATÁS BIZTONSÁGA

1. Amennyiben a szerződés időtartamának lejárta előtt, a munkavégzés céljából ki- illetve bevándorló személy létszám felettivé válik abban az üzemben vagy gazdasági tevékenységi ágazatban, ahol alkalmazták, a bevándorlási terület illetékes hatósága – a szerződés rendelkezéseinek megfelelően – segítse elő az említett ki- illetve bevándorló személy kihelyezését más alkalmas foglalkoztatásba, ahol a nemzeti törvényekkel és rendelkezésekkel összhangban foglalkoztatható.

2. Amennyiben a ki- illetve bevándorló személy nem jogosult ellátásokra munkanélküli biztosítási rendszer vagy segélyrendszer alapján, az *ő és eltartott családtagjai* fenntartását, külön megállapodás rendelkezései határozzák meg, bármely olyan időszak alatt, amikor munkanélküli, amennyiben ez nem áll ellentétben szerződésének feltételeivel.

3. A jelen cikk rendelkezései nem befolyásolják a ki- illetve bevándorló személy jogát arra, hogy munkaszerződésének bármely rendelkezésének előnyeit élvezze abban az esetben, ha a munkáltató idő előtt felbontja a szerződést.

### 25. cikk

## A KÖTELEZŐ VISSZATÉRÉSRE VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

1. A bevándorlási terület illetékes hatósága kötelezi magát arra, hogy a vándormunkást *és azon családtagjait, akik jogosultak őt elkísérni vagy hozzá csatlakozni* nem térítik vissza a kivándorlás területére, mivel betegség vagy baleset folytán munkaképtelenné válik, kivéve, ha ezt kívánja,

2. A bevándorlási terület kormánya kötelezettséget vállal arra, hogy menekülteket és kiutasított személyeket, valamint olyan ki- illetve bevándorló személyeket, akik politikai okokból nem kívánnak hazájukba visszatérni, nem téríti vissza hazájukba abban az esetben, ha őket valamilyen más területen közvetítették ki. Kivételt képeznek ez alól azok az esetek, amelyekben az érintettek erre vonatkozó kifejezett kívánságukat írásban közlik mind a bevándorlási terület illetékes hatóságával, mind annak a testületnek a képviselőjével, amelyet egy nemzetközi okmány rendelkezései alapján hoztak létre, amelynek feladata az olyan menekült és kiutasított személy védelme, akik nem állnak egy kormány védelme alatt sem.

## 26. cikk

### HAZAUTAZÁS

1. Egy, a bevándorlási terület kormánya által szponzorált megállapodás alapján beléptetett ki- illetve bevándorló személy hazautazásának költségeit, aki kénytelen foglalkozását rajta kívülálló okból feladni, és aki a nemzeti törvények és rendelkezések értelmében nem helyezhető ki egy másik munkahelyre, az alábbiak szerint kell rendezni:

- (a) a ki- illetve bevándorló személy és eltartásra jogosult családtagjai hazautazási költségei semmilyen esetben sem terhelhetik a ki- illetve bevándorló személyt;
- (b) kiegészítő kétoldalú megállapodások határozzák meg ennek a hazautazási költségnek a rendezési módját;
- (c) bármely esetben, tehát akkor is, ha egy kétoldalú megállapodás erre semmilyen rendelkezést nem tartalmaz, a kiközvetítés idején a ki- illetve bevándorló személyeknek adott felvilágosítás során meg kell jelölni azt a személyt vagy ügynökséget, amely a jelen cikkben említett körülmények között bekövetkező visszatérés költségeiről gondoskodni köteles.

2. A jelen megállapodás 28. cikk értelmében megállapított együttműködési és konzultációs módszereknek megfelelően, a két szerződő fél határozza meg azokat a intézkedéseket, amelyek annak érdekében szükségesek, hogy az említett ki- illetve bevándorló személyek hazautazását megszervezzék, és részükre ugyanazokat egészségügyi, a jóléti feltételeket és segítséget biztosítsák, mint amilyenekben a kiutazás során részesültek.

3. A kivándorlási terület illetékes hatósága a megérkezéskor teljes vámmentességet biztosít a következőknek -

- (a) személyes tulajdonú tárgyak;
- (b) a munkavállalók tulajdonát képező hordozható kéziszerszámok és bármilyen jellegű olyan hordozható berendezések, amelyek szokványosan munkavállalók tulajdonát képezik szakmájuk folytatása céljából, amelyek számottevő ideje a tulajdonukban vagy birtokukban vannak, és amelyeket a foglalkozásuk során szándékozzák használni.

## 27. cikk

### KETTŐS ADÓZÁS

A szerződő felek külön megállapodásban határozzák meg azokat intézkedéseket, amelyek révén elkerülhető a munkavégzés céljából ki- illetve bevándorló személyek keresetének kettős adózása.

#### *28. cikk*

### AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS MÓDSZEREI

1. A szerződő felek állapodjanak meg a jelen megállapodás rendelkezéseinek végrehajtásához szükséges konzultáció és együttműködés módszereiről.
2. Mindkét szerződő fél képviselőinek kérésére a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal részt vesz az ilyen konzultációban és együttműködésben.

### ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

1. A szerződő felek határozzák meg a jelen megállapodás érvényességének időtartamát és felmondási határidejét.
2. A szerződő felek határozzák meg, hogy a jelen megállapodás mely rendelkezései maradnak érvényben az érvényesség lejárta után